

จากการเรียนวิชา Critical Thinking คิดว่าตัวเองได้มีทักษะการคิดที่มากขึ้น โดยสามารถแบ่งออกเป็นข้อ
ย่อยได้ดังนี้

1. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล : สามารถตีความและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น เพราะผ่านการฝึกฝนมาอย่างต่อเนื่อง
2. การแก้ไขปัญหา : สามารถใช้วิธีคิดเชิงวิเคราะห์ในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น รู้จักวิเคราะห์
ไปที่ละอย่าง ทีละขั้นตอน ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ง่ายขึ้น
3. การตัดสินใจ : สามารถตัดสินใจจากเหตุผลที่มีได้ดียิ่งขึ้น
4. การสื่อสาร : สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถอธิบายถึงหลักการและเหตุผล
ของความคิดตนเองได้ เพราะเรามีการค้นหาข้อมูลมาอย่างดี

การเรียนรู้ตลอดชีวิต : มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ค้นหาหาข้อมูล ไม่หยุดที่จะตั้งคำถามและสงสัยกับ
ประเด็นต่าง ๆ

“ทำไม? Critical Thinking (การคิดเชิงวิพากษ์/การคิดอย่างมีวิจารณญาณ) จึงมีความสำคัญต่อเยาวชนคนรุ่นใหม่”

บทนำ

ในยุคที่เติบโตขึ้นมาในสังคมที่มีข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว ทักษะ Critical Thinking หรือการคิดเชิงวิพากษ์/การคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้นกลับกลายเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับเยาวชนคนรุ่นใหม่ แต่ Critical Thinking ไม่ได้เป็นเรื่องของการคิดแบบธรรมดา เนื่องจากมันเกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดที่มีการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลอย่างมีระบบและเหตุผล ที่นำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ในบทความนี้ เราจะสำรวจถึงความสำคัญของ Critical Thinking และทักษะที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประโยชน์ที่ผู้คนสามารถได้รับจากการพัฒนาทักษะนี้ และเหตุผลที่ทำให้ Critical Thinking เป็นทักษะที่เราควรเน้นในการศึกษาและพัฒนาตนเองในยุคปัจจุบัน ทุกคนก็สามารถเริ่มต้นการพัฒนา Critical Thinking ได้และสร้างประสิทธิภาพในการคิดของตนเองอย่างมีวิจารณญาณ ผู้จัดทำหวังว่าผู้อ่านจะได้ประโยชน์ไม่มากนักจากบทความนี้

Critical Thinking คืออะไร?

Critical Thinking หรือการคิดเชิงวิพากษ์/การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งคำว่า “วิพากษ์” หมายความว่า การพิจารณาตัดสิน ดังนั้น การคิดเชิงวิพากษ์จึงเป็นเรื่องของกระบวนการคิดที่เราใช้ในการตั้งคำถาม ถ้าที่ จะสงสัย ถ้าที่จะแตกต่าง ถ้าที่จะท้าทายข้อมูลที่มีอยู่ โดยจะใช้การวิเคราะห์และประเมินข้อมูลอย่างมีระบบและเหตุผล ซึ่งอาศัยหลักฐาน ข้อสนับสนุน โดยที่ไม่ใช้อารมณ์ หรือความเชื่อดั้งเดิม ประสบการณ์ หรืออคติในการคิดและการตัดสินใจ และจะหลีกเลี่ยงประเด็นที่ใช้อารมณ์หรือความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เป็นจริงและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะฉะนั้น Critical thinking ถือเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิต เพราะทำให้เราสามารถที่จะเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างความคิดต่าง ๆ กำหนดความสำคัญและความเกี่ยวข้องในเหตุผลและความคิด รับรู้และสามารถประเมินเหตุผลต่าง ๆ ได้ สามารถระบุความไม่สอดคล้อง

และข้อผิดพลาดในการใช้เหตุและผล แก้ไขปัญหาได้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ สามารถอธิบายถึงความ
เป็นเหตุเป็นผลจากสมมติฐานของตัวเอง ความเชื่อ และคุณค่าต่าง ๆ ได้

แต่ Critical Thinking เป็นทักษะการคิดที่ไม่สามารถวัดได้จากการกระทำหรือสิ่งที่แสดงออกมา
โดยตรง ฉะนั้นเราต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการปรับมุมมองให้เกิดทักษะนี้ได้อย่างถูกต้อง
ถ้าหากคุณเริ่มคิดที่จะหาหลักฐานหรือเหตุผลมาประกอบการตัดสินใจว่าข้อมูลที่ได้รับมานั้นเป็นจริงหรือไม่
และมีความน่าเชื่อถือมากแค่ไหน แสดงว่าคุณเริ่มการตระหนักถึงทักษะการคิดบ้างแล้ว

ทักษะที่จำเป็นสำหรับ Critical Thinking

การที่เราจะเป็นนักคิดเชิงวิพากษ์ได้นั้นจำเป็นต้องมีทักษะ เพื่อที่จะสามารถใช้วิจารณ์ญาณในการคิด
ได้อย่างแม่นยำ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

- การคิดหัวข้อหรือประเด็นต่าง ๆ
- ทักษะในการระบุและแยกแยะประเด็นต่าง ๆ
- การประเมินมุมมองต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์
- การจดจำในข้อโต้แย้งหรือประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำมาโต้แย้งได้
- ทักษะการตั้งข้อสังเกตถึงผลเชิงลบต่อสิ่งต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น
- ทักษะในการคิดโครงสร้างแบบเป็นเหตุเป็นผล เพื่อนำมาสนับสนุนข้อโต้แย้งต่าง ๆ

องค์ประกอบของ Critical Thinking มีอะไรบ้าง

องค์ประกอบของ Critical Thinking นั้นสามารถแบ่งย่อยได้เป็น 3 ลักษณะดังนี้ 1. การทำความเข้าใจ (Understanding) 2. การวิเคราะห์ (Analysis) 3. การอนุมาน (Inference) ซึ่งเราจะสามารถนำทักษะ
เหล่านี้ไปใช้ในการตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้น แต่ทักษะเหล่านี้ก็ไม่ได้เป็นกระบวนการที่จะต้องนำมาทำต่อ ๆ กัน หรือ
ก็สามารถทำองค์ประกอบไหนก่อนก็ได้

1. การทำความเข้าใจ (Understanding)

เป็นทักษะที่มีความสำคัญและเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบอื่นและข้อมูลที่จำเป็นต่อการนำไปวิเคราะห์ในขั้นต่อไป ซึ่งเราจะต้องตั้งคำถามเพื่อขยายขอบเขตของสิ่งที่เรารู้จักติดอยู่แล้ว เพื่อก่อให้เกิดการรู้จักใหม่ ๆ

2. การวิเคราะห์ (Analysis)

เมื่อเราได้ตั้งคำถามเพื่อเข้าใจในสิ่งที่เราไม่รู้จักแล้ว อีกส่วนหนึ่งคือการวิเคราะห์ ซึ่งในหัวข้อนี้กล่าวถึงความสามารถในการตรวจสอบบางสิ่งบางอย่างหรือหาความเชื่อมโยงขององค์ประกอบเหล่านั้น หรือเรียกว่าการให้เหตุผล ซึ่งจะทำให้เราเข้าใจความหมายของข้อมูลเหล่านั้นและอธิบายได้อย่างเหมาะสม

3. การอนุมาน (Inference)

การอนุมานแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบหลัก ๆ ดังนี้

1. การอนุมานแบบนิรนัย เป็นการสรุปผลจากข้อมูลที่เป็นจริง โดยใช้เหตุผลทางตรรกศาสตร์
2. การอนุมานแบบอุปนัย เป็นการสรุปผลทั่วไปจากข้อมูลที่สังเกตได้
3. การอนุมานเชิงสถิติ เป็นการสรุปผลทั่วไปจากข้อมูลตัวอย่างทางสถิติ โดยมีระดับความไม่แน่นอนอยู่ระดับหนึ่ง

การอนุมานในการคิดเชิงวิพากษ์ก็คือการประเมินให้เกิดผลลัพธ์จากองค์ประกอบที่มีความหมายหรือผลการวิเคราะห์เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจซึ่งไม่นับรวมถึงกระบวนการตัดสินใจ

ความสำคัญของ Critical Thinking

ในสังคมปัจจุบันนี้ หลาย ๆ องค์กรเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น เพราะหลักการคิดเช่นนี้ทำให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน จนไปถึงการตัดสินใจที่ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด เพราะคนที่มีทักษะ Critical Thinking นั้นจะมีพัฒนาการการคิดและวิเคราะห์กลั่นกรองข้อมูลเป็นอย่างมากกว่าข้อมูลที่ได้รับมานั้นเชื่อถือได้หรือไม่ ดังนั้น ผู้ที่มีทักษะนี้มักจะมีความสามารถที่นำหน้าผู้อื่นอยู่เสมอ

ประโยชน์ของการมีทักษะ Critical Thinking

ผู้ที่มีทักษะ Critical Thinking นั้น มักจะได้ประโยชน์ ดังนี้

1. มีความมั่นใจในการเผชิญหน้ากับปัญหาและความท้าทาย
2. มีการพัฒนาวิธีคิดอยู่ตลอดเวลา ทำให้พบเจอมุมมองใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาให้มีประสิทธิภาพ
3. มีความรอบคอบ ในการคิดและการทำงาน ปฏิบัติงานอยู่บนหลักการและเหตุผล

หากขาด Critical Thinking จะเป็นเช่นไร?

จากที่กล่าวมาข้างต้น Critical Thinking นั้นจะทำให้คนเรากล้าที่จะตั้งคำถาม และสามารถตั้งคำถามกับข้อมูลที่มีอยู่ได้ อย่างรู้ว่าข้อมูลเหล่านั้นเป็นจริงหรือไม่ และสามารถวิเคราะห์ หาเหตุผลและหลักฐานมาสนับสนุนเพื่อยืนยันหรือปัดตกในประเด็นต่าง ๆ โดยปราศจากซึ่งอารมณ์หรืออคติในการตัดสินใจ ดังนั้น ถ้าหากขาดทักษะการคิดแบบ Critical Thinking จะทำให้คนเราไม่ตั้งคำถามกับข้อมูลที่ได้รับมา ไม่กลั่นกรอง และค้นหาความจริง ไม่มีการวิเคราะห์และหลงเชื่อสื่อต่าง ๆ ได้โดยง่าย ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าประเด็นไหนเป็นข้อเท็จจริง ประเด็นไหนเป็นข้อคิดเห็น และจะใช้อารมณ์หรือความรู้สึกเพื่อตัดสินข้อมูลนั้น ๆ อย่างเช่นในปัจจุบัน เป็นยุคที่ผู้คนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว สามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างตรงเวลา แต่ก็เป็ดาบสองคมเพราะหลายครั้งข่าวต่าง ๆ ก็เป็นข่าวลวงเพื่อสร้างความตื่นตระหนกและความไม่สงบเพียงเท่านั้น หากไร้ซึ่งการกลั่นกรองข้อมูลก่อนส่งต่อก็อาจทำให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้างได้

บทสรุป

"Critical Thinking" หรือ "การคิดเชิงวิพากษ์" เป็นทักษะที่สำคัญมากในสมัยปัจจุบัน เนื่องจากมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการตัดสินใจของเยาวชนรุ่นใหม่อย่างมหาศาล การคิดเชิงวิพากษ์ช่วยให้เยาวชนสามารถที่จะตั้งคำถาม ประเมินข้อมูล และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ซึ่งมีผลกระทบต่อทั้งการเรียนรู้ การทำงาน และการมีส่วนร่วมในสังคม การคิดเชิงวิพากษ์ช่วยในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ทำให้เกิดการตัดสินใจที่มีเหตุผล และช่วยให้สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ หากขาดทักษะการคิดแบบ Critical Thinking เยาวชนอาจพบปัญหาในการทำงาน การสื่อสาร การตัดสินใจ และการเชื่อถือข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง การพัฒนาทักษะ Critical Thinking จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเยาวชนในการเตรียมตัวเข้าสู่โลกธุรกิจและสังคมที่ท้าทายในปัจจุบัน

อ้างอิง

ดร.สิทธิพล วิบูลย์ธนากุล. (2563). ในวันที่เด็กไทยขาด Critical Thinking. สืบค้นจาก

<https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/866840>

อานันท์ กุลปิยะวาจา. (2563). Critical Thinking Skill — ทักษะแห่งปี ที่คนในองค์กรยุคใหม่ไม่มีไม่ได้.
สืบค้นจาก

<https://corporate.baseplayhouse.co/critical-thinking-skill/>

ปรีดี นกุลสมปรรณนา. (2563). Critical Thinking สิ่งจำเป็นสำหรับการทำงานยุคใหม่. สืบค้นจาก

<https://www.popticles.com/business/critical-thinking-for-today-work/>

พละกริต คอนซัลแทนท์. Critical Thinking คืออะไร? สืบค้นจาก

<https://www.palagrit.com/what-is-critical-thinking/>

คุณครู Code Genius Academy. (2563). Critical Thinking Skill ทักษะสำหรับคนยุคใหม่ ในโลกที่มีการ
พัฒนาอย่างไม่สิ้นสุด. สืบค้นจาก

<https://codegeniusacademy.com/critical-thinking/>